

ZAŁĄCZNIK NR 3
DO STATUTU SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 4 W MIĘDZYRZECZU

data:16.09.2013 r.

PROGRAM PROFILAKTYKI
SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 4 W MIĘDZYRZECZU

Opracowanie:
Szkolny Zespół do spraw Profilaktyki w Szkole Podstawowej nr 4:
A. Kaczmarek, M. Drożdżyńska, K. Owczarek, K. Mokrzycka,
pod kierunkiem mgr A. Utraty-Błochowicz

*Zaopiniowany i przyjęty do realizacji
przez RP – 16.09.2013r.*

Do niniejszego programu corocznie opracowywany jest i realizowany harmonogram działań na dany rok szkolny

I. PREAMBUŁA

Konstytucja RP

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w wielu artykułach zawiera postanowienia, które mniej lub bardziej bezpośrednio odnoszą się do sprawy wychowania.

Art. 48 ust. 1 określa prawo rodziców do wychowania. Z tego stwierdzenia wynika, że nauczyciele w zakresie wychowania mają funkcję wspomagającą w stosunku do rodziców. Oznacza to, że program wychowawczy szkoły powinien cieszyć się ogólną akceptacją rodziców oraz służyć rozwojowi uczniów z uwzględnieniem ich indywidualnej specyfiki w zakresie poziomu dojrzałości, wolności sumienia i wyznawanych przekonań. Wydaje się potrzebne ustalenie na drodze ekspertyzy prawnej, co należy rozumieć przez pojęcie przekonań. Z badań socjologicznych na przykład wynika, że uczniowie polscy dwa razy częściej wyrażają przekonanie, iż kradzież nie jest niczym złym w porównaniu z ich rówieśnikami kanadyjskimi. W tym przypadku wychowanie polegać powinno na dążeniu do zmiany niewłaściwych przekonań uczniów. Nie ma wychowania bez kształtowania przekonań moralnych i postaw. Konstytucja z pewnością nie broni wszystkich, w tym zwłaszcza złych przekonań uczniów. Należy więc przypuszczać, że przez pojęcie przekonań rozumie się podstawowe treści światopoglądowe i religijne ucznia oraz kierunek jego własnych moralnych i światopoglądowych poszukiwań; szacunek dla nich oznacza wówczas równocześnie szacunek dla godności ucznia jako osoby. I takie podejście wyznaczałoby płaszczyznę wychowania, potwierdzoną w art. 4 Ustawy o systemie oświaty.

„Rodzice mają prawo do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniem. Wychowanie to powinno uwzględniać stopień dojrzałości dziecka, a także wolność jego sumienia i wyznania oraz jego przekonania”.

Art. 54 ust. 3 Konstytucji stanowi istotne uzupełnienie i klucz do rozumienia artykułu 53 ust. 3 oraz zawiera postanowienie istotne dla wychowania szkolnego. Wynika z niego bowiem, że rodzice, posiadając prawo do wychowania, nauczania moralnego i religijnego, mogą część swoich uprawnień przekazać szkole w formie akceptacji szkolnego programu wychowawczego.

„Rodzice mają prawo do zapewnienia dzieciom wychowania i nauczania moralnego i religijnego zgodnie ze swoimi przekonaniem”.

Art. 53 ust. 4 Konstytucji określa możliwość prowadzenia przez szkoły lekcji religii. Sprawy te reguluje Ustawa o systemie oświaty oraz Rozporządzenie ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

„Religia kościoła lub innego związku wyznaniowego o uregulowanej sytuacji prawnej może być przedmiotem nauczania w szkole, przy czym nie może być naruszona wolność sumienia i religii innych osób”.

Art. 70, ust. 1 Konstytucji przewiduje wydłużenie w Polsce obowiązku szkolnego do 18 roku życia. Realizacji tego postanowienia służy nowy ustrój szkolny wprowadzany w ramach reformy edukacji. Zmiana pociąga zaś za sobą zmiany w zakresie zadań wychowawczych.

„Każdy ma prawo do nauki. Nauka do 18 roku życia jest obowiązkowa. Sposób wykonywania obowiązku szkolnego określa ustawa”

Art. 70 ust. 4 Konstytucji daje obywatelom prawo powszechnego i równego dostępu o wykształcenia. Powszechność i równy dostęp stanowią kolejne dwa nadrzędne cele reformy ustroju szkolnego w Polsce. Z wychowaniem wiąże się konstytucyjny nakaz indywidualnej pomocy finansowej i organizacyjnej dla studentów i uczniów.

„Władze publiczne zapewniają obywatelom powszechny i równy dostęp do wykształcenia. W tym celu tworzą i wspierają systemy indywidualnej pomocy finansowej i organizacyjnej dla uczniów i studentów. Warunki udzielania pomocy określa ustawa.”

Art. 72 ust. 1 Konstytucji nakłada na państwo obowiązek obrony praw dziecka oraz jego ochrony przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Obowiązek ten obejmuje wszystkie władze państwowe, w tym także Ministerstwo Edukacji Narodowej, a zatem i szkoły publiczne. Równocześnie zobowiązanie to można najlepiej i najskuteczniej zrealizować na drodze właściwego wychowania młodzieży. Wychowanie ujmowane z tego punktu widzenia polega zarówno na ochronie przed złem, jak i budowaniu dobra. Trudno więc wyobrazić sobie zgodność działalności z konstytucyjnymi zapisami takiej szkoły, która nie ma programu wychowawczego.

Szkoła Podstawowa nr 4 w Międzyrzeczu

„Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę prawa dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.”

Ustawa o systemie oświaty

Doniosłe znaczenie dla spraw wychowania szkolnego ma Preambuła Ustawy o systemie oświaty. Przedstawia ona cele ogólne edukacji i formułuje je w kategoriach wychowawczych; równocześnie określa podstawy i ramy wychowania szkolnego.

*„Oświata w Rzeczypospolitej Polskiej stanowi wspólne dobro całego społeczeństwa; kieruje się zasadami zawartymi w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, a także wskazaniem zawartymi w Powszechnej Deklaracji Prawa Człowieka, Międzynarodowym Pakcie Praw Obywatelskich i Politycznych oraz w Konwencji Praw Dziecka. **Nauczanie i wychowanie** – respektując chrześcijański system wartości – za podstawę przyjmuje uniwersalne zasady etyki. **Kształcenie i wychowanie** służy rozwijaniu u młodzieży poczucia odpowiedzialności, miłości ojczyzny oraz poszanowania dla polskiego dziedzictwa kulturowego, przy jednoczesnym otwarciu się na wartości kultur Europy i świata. Szkoła winna zapewnić każdemu uczniowi warunki niezbędne do jego rozwoju, przygotować go do wypełniania obowiązków rodzinnych i obywatelskich w oparciu o zasady solidarności, demokracji, tolerancji, sprawiedliwości i wolności.”*

Ustawa o systemie oświaty, ilekroć mówi o obowiązkach szkoły, z reguły wymienia kształcenie, wychowanie i opiekę (m.in. art. 1, ust. 9, 10; art. 5, ust. 7; art. 22, ust. 5; art. 33, ust. 1 i 3; art. 34a, ust. 4; art. 40, ust. 1 i 2; i inne).

W taki sam sposób określone są zadania oświatowe jednostek samorządu terytorialnego, przez które należy „rozumieć zadania w zakresie kształcenia, wychowania i opieki” (art. 3, ust. 14)

Ustawodawca obowiązek wychowania podkreśla tym bardziej, im niższy jest etap kształcenia (por. art. 6, ust. 1), co wydaje się rzeczą oczywistą.

Podobnie przez funkcję ministra należy rozumieć „ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania” (art. 3, ust. 6), co odpowiada nazwie działu administracji rządowej „edukacja i wychowanie”.

Wśród placówek oświatowych występują m. in. oświatowo-wychowawcze (art. 2, ust. 3), placówki opiekuńczo-wychowawcze (art. 2, ust. 5), ośrodki adopcyjno-opiekuńcze inicjujące i wspomagające zastępcze formy wychowania rodzinnego (art. 2, ust. 7).

Ust1,2 i 3 art. 1 Ustawy wymieniają wprost niektóre zadania wychowawcze:

System oświaty zapewnia w szczególności:

- 1. realizację prawa każdego obywatela Rzeczypospolitej Polskiej do kształcenia się oraz prawa dzieci i młodzieży do wychowania i opieki, odpowiednich do wieku i osiągniętego rozwoju,**
- 2. wspomaganie przez szkołę wychowawczej roli rodziny,**
- 3. dostosowanie treści , metod i organizacji nauczania do możliwości psychofizycznych i specjalnych form pracy dydaktycznej.**

Art. 3, ust. 13 podaje definicję podstawy programowej. Wprowadzenie wychowania do tego dokumentu jest logiczną konsekwencją licznych postanowień Ustawy o systemie oświaty. Projekt jej nowelizacji zawiera zapis, zgodnie z którym przez Podstawę Programową należy rozumieć:

„obowiązkowe na danym etapie kształcenia, zestawy treści nauczania, umiejętności oraz zadania wychowawcze, które są uwzględnione odpowiednio w programach wychowania przedszkolnego i w programach nauczania oraz umożliwiając ustalenie kryteriów ocen szkolnych i wymagań egzaminacyjnych”.

Dla spraw wychowania istotne znaczenie ma – wprowadzony w ramach nowelizacji Ustawy z 25 lipca – art. 4, wyraźnie nawiązujący do zapisów Konstytucji RP. Obowiązek ten jest określony podmiotowo i dotyczy każdego nauczyciela.

„Nauczyciel w swoich działaniach dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych ma obowiązek kierowania się dobrem uczniów, troską o ich zdrowie, postawę moralną i obywatelską z poszanowaniem godności osobistej ucznia.”

Ustawa wyraźnie mówi tutaj o obowiązkach kształcenia, wychowania i opieki jako wymiarach pracy nauczyciela.

Ustawa Karta Nauczyciela

Karta Nauczyciela, podobnie jak Ustawa o systemie oświaty, stosunkowo często wymienia obowiązek wychowania szkolnego. Szczególnie znamieny pod tym względem jest art. 6, który w następujący sposób określa powinności edukacyjne nauczycieli:

„Nauczyciel obowiązany jest rzetelnie realizować podstawowe funkcje szkoły: dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą; dążyć do pełni rozwoju osobowości ucznia i własnej. Nauczyciel obowiązany jest kształcić i wychowywać młodzież w umiłowaniu Ojczyzny; w poszanowaniu Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej; w duchu humanizmu, tolerancji, wolności sumienia, sprawiedliwości społecznej i szacunku dla pracy; dbać o kształtowanie u uczniów postaw moralnych i obywatelskich zgodnie z ideą demokracji, pokoju i przyjaźni między ludźmi różnych narodów, ras i światopoglądów.”

Szkoły i placówki opiekuńczo-wychowawcze, wspierając rozwój dzieci i młodzieży, mają również za zadanie ochronę zdrowia i stworzenie warunków zdobycia wiedzy i umiejętności służących do przeciwdziałania wszystkiemu co zagraża zdrowiu i bezpieczeństwu. Prawo do włączania zagadnień dotyczących profilaktyki w wychowanie dają szkołom następujące rozporządzenia i ustawy.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 32 stycznia 2002r. zmieniające rozporządzenie w sprawie statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (§ 2, ust. 1 pkt 1):

1. *Cele i zadania szkoły wynikające z przepisów prawa oraz uwzględniające program wychowawczy szkół i program profilaktyki dostosowany do potrzeb rozwojowych uczniów oraz potrzeb danego środowiska, o których mowa w odrębnych przepisach.*
2. *Program wychowawczy szkoły i profilaktyki, o których mowa w ust.1 pkt 1, uchwała rada pedagogiczna po zasięgnięciu opinii rady rodziców i samorządu uczniowskiego.*

Te rozporządzenia dotyczą szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych celem „wspomagania ucznia w jego wszechstronnym rozwoju” (§ 3 pkt 2).

Profilaktyka związana jest z ochroną zdrowia psychicznego. Wszelkiego rodzaju „użytki” działalności sektora oraz przejawy agresji mogą naruszać prawo do ochrony zdrowia oraz prowadzić osoby zaangażowane w zachowania destruktywne, do poważnych zaburzeń w sferze psychiki.

Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994 roku.

Podaje w rozdz. 1 art. 1.1: „ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane”

Art. 2. „Ochrona zdrowia psychicznego polega w szczególności na:

- 1) *promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym,*
- 2) *zapewnieniu osobom z zaburzeniami psychicznymi wszechstronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym”.*

Art. 4.1. „Działania zapobiegawcze w zakresie ochrony zdrowia psychicznego są podejmowane przede wszystkim wobec dzieci, młodzieży, osób starszych i wobec osób znajdujących się w sytuacjach stwarzających zagrożenie dla zdrowia psychicznego”.

W zakresie działań profilaktycznych wchodzi zadanie przeciwdziałania narkomanii, alkoholizmowi i niktynie.

Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi podaje w

rozdz. 1, art. 2.1: „Zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, a w szczególności:

- 1) tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymanie się od spożywania alkoholu,
- 2) działalność wychowawczą i informacyjną.

Art. 4.1. Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych należy do zadań własnych gmin. W szczególności zadania te obejmują prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży.

Art. 5. ‘Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania uwzględnia w programach nauczania wiedzę o szkodliwości alkoholizmu dla jednostki oraz w życiu rodzinnym i społecznym

Promocja zdrowego trybu życia bez nikotyny i narkotyków uwzględniana jest w zarządzeniach i zalecana w programowaniu pracy wychowawczej szkoły.

W Ustawie z dnia 24 kwietnia 1997 roku o przeciwdziałaniu narkomanii znajduje się zapis:

Art. 1.2. „Przeciwdziałanie narkomanii obejmuje działalność wychowawczą i zapobiegawczą”

Art. 3.2. „Zadania dotyczące przeciwdziałaniu narkomanii są realizowane, w zakresie określonym w ustawie, również przez szkoły i placówki objęte systemem oświaty oraz szkoły wyższe”.

Rozdz. 2., Art. 7.1.: Działalność wychowawcza i zapobiegawcza obejmuje:

- 1) promocję zdrowia psychicznego,
- 2) promocję zdrowego stylu życia,
- 3) informowanie o szkodliwości środków i substancji, których używanie może doprowadzić do narkomanii, oraz o narkomanii i jej skutkach.

Art. 7.2. Zadania o których mowa w ust. 1, są realizowane w szczególności przez wprowadzenie problematyki zapobiegania narkomanii do programów szkół i innych placówek systemu oświaty.

Art. 8.1. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania uwzględni w podstawie programowej kształcenia ogólnego problematykę promocji zdrowia psychicznego i zdrowego stylu życia, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień dotyczących zapobiegania narkomanii.

Art. 9.4. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe formy działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem.

W programach szkolnej profilaktyki należy również uwzględnić szkodliwość nikotyny i uwrażliwić młodzież na jej zgubne skutki.

Ustawa z dnia 9 listopada 1995 roku o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

W art.3 czytamy: „ochrona zdrowia przed następstwami używania tytoniu realizowana jest przez kształtowanie polityki zdrowotnej, ekonomicznej i społecznej, do której należy:

- 1) ochrona zdrowia niepalących do życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego,
- 2) promocja zdrowia przez propagowanie stylu życia wolnego od nałogu papierosów i używania wyrobów tytoniowych,
- 3) działalność wychowawcza i informacyjna.

**SZKOLNY PROGRAM PROFILAKTYKI SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 4
W MIĘDZYRZECZU**

Wychowanie - jedno z podstawowych zadań szkoły – to proces złożony, mający na celu ukształtowanie człowieka według określonych norm, przyjętych w danym społeczeństwie. Niestety, proces wychowawczy, jak i osoby nim objęte mogą podlegać oddziaływaniom czynników destrukcyjnych. W takich sytuacjach konieczne są przedsięwzięcia o charakterze profilaktycznym, które dają szansę na usunięcie zagrożeń i przywrócenie prawidłowych procesów rozwojowych.

Szklony Program Profilaktyki opiera się na założeniu, że w środowisku Szkoły Podstawowej nr 4 w Międzyrzeczu, wskazana jest realizacja profilaktyki pierwszorzędowej. Skierowana jest ona do wszystkich uczniów, wzmacnia prawidłowe zachowania społeczne, kształtuje prawidłowy stosunek do otoczenia. Oferuje alternatywne formy spędzania czasu, kształtuje osobowość dziecka i wspiera jego rozwój. Uczeń o prawidłowo kształtującej się osobowości będzie w przyszłości bardziej odporny na różnorodne zagrożenia współczesnej cywilizacji.

Charakter działań profilaktycznych kierowany jest na populację dzieci i młodzieży z grupy niskiego ryzyka. Będzie to więc profilaktyka pierwszorzędowa, polegająca na promocji zdrowia i zapobieganiu zagrożeniom poprzez rozwijanie umiejętności radzenia sobie z wymogami codziennego życia. Odbiorcy programu to wychowankowie przedszkola oraz uczniowie klas I-VI, będący w okresie dzieciństwa i dojrzewania (duża dynamika zmian rozwojowych).

Założenia programowe realizowane będą w oparciu o współpracę całej kadry pedagogicznej szkoły, współdziałanie z rodzicami jak i przedstawicielami instytucji wspomagających szkołę. Funkcję koordynatora sprawować będzie pedagog szkolny

ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Z obserwacji wynika, że uczniowie zachowują się prowokacyjnie, są nadpobudliwi ruchowo, niezdolni do koncentracji i często niechętni do zdobywania wiedzy oraz nie znają zasad prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie. Zjawiska te sprawiły, że nauczanie stało się znacznie trudniejsze. Coraz częściej występują przypadki ignorowania poleceń nauczyciela, niezdyscyplinowania, bezmyślnego wandalizmu. Powstaje komunikacja oparta na zdobywaniu przewagi przez silniejszego i wymuszania uległości, a na korytarzach szkół obserwujemy niepożądane zachowania. Wyszukane wulgaryzmy, wyzwiska i przekleństwa padają z ust zarówno chłopców jak i dziewcząt. Obserwujemy przemoc fizyczną, przepychanki, bójki.

Z obserwacji wynika, że agresja u dzieci wywodzi się z nieprawidłowych układów rodzinnych, wpływu środków masowego przekazu (telewizja, Internet, gry komputerowe) oraz relacji w środowiskach rówieńczych.

Instrumentalne traktowanie osób, agresywne kontaktowanie się ze sobą w domu przenoszone jest na zbiorowości szkolne i grupy rówieńnicze.

We współczesnym świecie obserwuje się wzrost sytuacji stresogennych: rozwód rodziców, problemy finansowe, brak czasu dla dzieci. Są to czynniki sprzyjające zachowaniom agresywnym.

Obserwujemy ponadto, że wielu uczniom z trudnością przychodzi nawiązanie i utrzymanie pozytywnych kontaktów z innymi ludźmi, włączenie się do grupy, wykazywanie zrozumienia, wycofanie się i konstruktywne radzenie sobie z problemami i konfliktami. Wynikać to może z braku umiejętności rozpoznawania własnych uczuć, braku poczucia własnej wartości. Aby móc dostrzegać odczucia drugiej osoby w świadomy sposób, uważamy że musimy tego naszych uczniów nauczyć, uświadomić im ich własne uczucia, dopuścić do tego, by się pojawiły oraz tego aby uczniowie umieli je wyrażać.

Pragniemy, aby program ten przyczynił się w znaczący sposób do minimalizacji negatywnych zachowań, które dostrzegamy w naszej szkole. Będziemy dążyli do tego, aby nasi uczniowie potrafili bronić własnych praw, uznając jednocześnie prawa innych, aby nauczyli się wyrażać swoje potrzeby, poglądy i odczucia, a także, że będą wierzyli w siebie. Mamy nadzieję, że nauczymy ich odmawiać, gdy ktoś poczęstuje ich papierosem, alkoholem lub zaproponuje narkotyki.

1. CELE PROGRAMU

PROFILAKTYKA – to chronienie człowieka w rozwoju przed zagrożeniami i reagowanie na pojawiające się zagrożenia. Jej celem jest ochrona dziecka, ucznia, wychowanka przed zakłóceniami rozwoju, czyli przed podejmowaniem zachowań hamujących lub niszczących rozwój (zachowania ryzykowne)

Celem pracy wychowawczej jest wspomaganie i ukierunkowanie rozwoju młodego człowieka tak, aby był zdolny do życia w społeczeństwie, a najskuteczniejszą metodą zapobiegania uzależnieniom i negatywnym zachowaniom jest profilaktyka. Bez profilaktycznych działań nie wpływamy wychowawczo na ludzi.

CEL GŁÓWNY:

Wszechstronny rozwój osobowy(intelektualny, psychiczny, społeczny, zdrowotny, etyczny, moralny, duchowy).

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- Promowanie poszanowania wartości takich jak: uczciwość, wiarygodność, szacunek, odpowiedzialność, poczucie własnej wartości, ciekawość;
- Dbłość o czystość języka ojczystego oraz wzbogacenie zasobu słownictwa;
- Zapobieganie dyskryminacji;
- Kształtowanie postaw takich jak kreatywność, przedsiębiorczość, kultura osobista, gotowość do uczestnictwa w kulturze, podejmowanie inicjatyw;
- Poszanowanie tradycji i kultury własnego narodu oraz tradycji i kultury innych kultur;
- Kształtowanie u uczniów nawyku dbłości o swoje zdrowie i innych oraz umiejętne tworzenie środowiska sprzyjającego zdrowiu;
- Kształtowanie rozwoju dociekliwości poznawczej - poszukiwanie prawdy, dobra, piękna w świecie;
- Przygotowanie do życia w rodzinie, społeczności i państwie;

- Samodzielne dokonywanie właściwych wyborów i hierarchizacja wartości;
- Uczenie umiejętności obrony przed naciskiem otoczenia;
- Umiejętność radzenia sobie z zagrożeniami;
- Przygotowanie młodych ludzi do zmieniającego się środowiska społecznego;
- Udzielanie pomocy dzieciom i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych i zagrożonych niedostosowaniem społecznym;
- Umiejętność niesienia pomocy w nagłych wypadkach;
- Kształtowanie umiejętności podejmowania trafnych decyzji, poprzez wykorzystywanie wiedzy w praktyce;
- Efektywne wykorzystanie czasu wolnego, rozwój twórczych zainteresowań uczniów oraz dociekliwości poznawczej(kółka zainteresowań, zajęcia sportowe);
- Rozwijanie świadomości właściwego korzystania ze środków masowego przekazu;
- Udzielanie pomocy rodzicom w sprawach wychowawczych oraz społecznych.

PROCEDURA REALIZACJI CELÓW

W programie proponujemy różny dobór form i metod realizacji celów. Wybrane środki dydaktyczne przez osoby prowadzące zajęcia mają za zadanie pomagać w rozumieniu przekazywanych uczniowi treści.

STRATEGIE OSIĄGANIA CELÓW

SPP uwzględnia następujące strategie (według Barbary i Grzegorza Paziów, książka „Szkoła, która ochrania. Szkolny program profilaktyki”):

- Normatywna – polega ona na zakwestionowaniu nieprawidłowych norm, przekonań i oczekiwań społecznych.
- Osobiste postanowienia – uczniowie motywowani przez nauczycieli, rodziców bądź rówieśników podejmują własne postanowienia mające charakter osobistej pracy nad sobą.
- Kształtowanie systemu wartości – uczniowie odkrywają i nazywają wartości, które w ich życiu mają największe znaczenie. Układają własny system wartości.
- Informowanie o realnych konsekwencjach – uświadamianie uczniom bezpośrednich konsekwencji ich czynów.
- Uczenie konstruktywnego odmawiania – kształtowanie postawy asertywnej u uczniów, a w szczególności nabywania umiejętności odpierania presji. Strategia ta jest potrzebna w pracy ze środowiskiem, gdzie istnieje zjawisko nakłaniania do podejmowania ryzykownych zachowań. Dotyczy ona głównie grup ryzyka.
- Alternatywne sposoby życia – najbardziej skuteczna w grupach dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych. Polega ona na pokazaniu innych wzorców spędzania czasu, dzięki czemu mają oni możliwość uwolnienia się od ciągłego przeżywania trudnych stanów emocjonalnych.
- Uczenie podejmowania decyzji – zwiększanie zdolności uczniów do podejmowania decyzji.

2. ZADANIA:

Głównym zadaniem niniejszego programu profilaktyki jest rozwijanie osobowości uczniów oraz przygotowanie ich do radzenia sobie z trudnymi sytuacjami życiowymi, radzenia sobie z samym sobą oraz otaczającą rzeczywistością.

Do podstawowych zadań programu zaliczyć można:

- Konstruowanie w trakcie zajęć sytuacji wychowawczych umożliwiających doświadczanie relacji społecznych, przygotowanie uczniów do pełnienia ról społecznych.
- Kształtowanie postaw takich jak kreatywność, przedsiębiorczość, kultura osobista, gotowość do uczestnictwa w kulturze, podejmowanie inicjatyw;
- Kształtowanie u uczniów umiejętności radzenia sobie w różnych sytuacjach społecznych, uczenie umiejętności rozwiązywania sytuacji konfliktowych.
- Uczenie umiejętności kierowania swoim postępowaniem, rozwijanie umiejętności dokonywania wyboru i poczucie odpowiedzialności za własne decyzje, uczenie obowiązkowości i kształtowanie niezależności życiowej.
- Organizowanie spotkań szkoleniowych dla rodziców i nauczycieli z profesjonalistami z zakresu profilaktyki.
- Zgromadzenie literatury i programów edukacyjnych z zakresu profilaktyki, poszanowania tradycji i kultury narodu i rozwiązywania problemów wychowawczych.
- Wymiana między nauczycielami doświadczeń i scenariuszy zajęć profilaktycznych.

3. SPOSOBY REALIZACJI:

W pracy profilaktycznej wykorzystywane będą:

1. Zajęcia warsztatowe ze specjalistami w danej dziedzinie,
2. Ankiety (uczniowie, nauczyciele, rodzice),
3. Wywiady z uczniami, nauczycielami, rodzicami,
4. Obserwacja zachowania uczniów,
5. Analiza frekwencji w dziennikach lekcyjnych, analiza frekwencji rodziców na zebraniach organizowanych przez szkołę,
6. Prelekcje, spotkania, realizowane będą programy profilaktyczne,

Tematyka zagrożeń i uzależnień opracowywana będzie również na lekcjach przedmiotowych. Nauczyciele będą wspomagać działania wychowawców poprzez pracę aktywizującą wszystkich uczniów na lekcji (stosowanie nowoczesnych metod nauczania). Z wynikami realizacji programu zostaną zapoznani nauczyciele i rodzice na koniec każdego roku szkolnego.

Realizując zadania wynikające ze Szkolnego Programu Profilaktyki Szkoła Podstawowa nr 4 w Międzyrzeczu współpracować będzie z placówkami wspierającymi proces dydaktyczno-wychowawczy szkoły, jak:

- Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Międzyrzeczu
- Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie
- Sądem Rejonowym - Wydział Rodzinny i Nieletnich
- Komendą Policji w Międzyrzeczu
- Parafią p.w. Miłosierdzia Bożego w Bobowicku
- Caritas parafii.
- Kuratorami sądowymi
- Asystentem rodzinnym

4. UWAGI O REALIZACJI PROGRAMU:

Program jest otwarty i może podlegać modyfikacjom w zależności od wyników ewaluacji. Przedstawione działania realizują wszyscy pracownicy szkoły.

- godziny do dyspozycji wychowawcy klasy,
- spotkania z pedagogiem szkolnym,
- spotkania z psychologiem,
- spotkania z funkcjonariuszem Policji,
- spotkania z rodzicami,
- stały kontakt z rodzicami uczniów,
- dożywianie (obiady z OPS-u) oraz herbata dla wszystkich uczniów w szkole,
- bogata oferta zajęć pozalekcyjnych (biblioteka multimedialna, działania socjoterapeutyczne, świetlica, gazeta szkolna, koła przedmiotowe i zainteresowań),
- stworzenie szansy nauki dzieciom z rodzin najuboższych,
- spotkania informacyjne z wychowawcami klas,
- wyrabianie samodzielności i odpowiedzialności poprzez pracę w kołach zainteresowań i samorządzie szkolnym,

Wskazówki do realizacji celów:

1. W realizacji zamierzonych celów zadaniem szkoły będzie stworzenie środowiska szkolnego przyjaznego uczniowi, z atmosferą ciepła, życzliwości, zrozumienia i tolerancji. Dzięki temu nasza szkoła będzie miejscem, w którym młodzież poczuje się bezpiecznie, będzie chętniej do niej uczęszczała i coraz aktywniej uczestniczyła w jej życiu.
2. Komunikacja między ludźmi to werbalne i niewerbalne przesyłanie informacji. Wpływa ona na stosunki między ludźmi, a tym samym na poczucie własnej wartości. Praca z młodzieżą nad prawidłową komunikacją powinna polegać na uczeniu aktywnego słuchania zwrócenia uwagi na komunikację niewerbalną i bariery komunikacyjne.
3. Czas wolny jest niezwykle istotny i ma duży wpływ na jakość życia człowieka. W związku z tym od najmłodszych lat powinno się przygotować dziecko do odpowiedniego gospodarowania tym czasem i właściwego wykorzystania go. Uczniom, którym rodzina i najbliższe środowisko nie dostarczą odpowiednich wzorców i możliwości rozwoju,

należy wskazać wartościowe oferty spędzania wolnego czasu, tworzyć warunki do korzystania z nich, a także wyrównywać braki występujące w tym zakresie. W tym celu należy podjąć działania w kierunku:

- budzenia świadomości, iż czas wolny zawsze stanowi szansę do samorealizacji i jest wartością,
 - dostarczania różnorodnych propozycji sensownego wypełniania tego czasu,
 - zapewnienie fachowego doradztwa tym, którzy nie mają rozwiniętych potrzeb aktywnego wykorzystania czasu wolnego,
4. Umiejętność nawiązywania właściwego kontaktu z drugą osobą jest istotna w prawidłowym rozwoju każdej jednostki. Zasady, które należy wypracować:
- odzwierciedlanie uczuć i współodczuwanie,
 - umiejętność znalezienia punktu wspólnego z rozmówcą,
 - skupienie się w rozmowie na najważniejszych sprawach,
 - zapewnienie o dyskrecji i dotrzymanie słowa,
 - utrzymanie kontaktu wzrokowego w czasie komunikacji z drugą osobą,
 - stosowanie pytań otwartych,
 - dbanie o właściwą atmosferę dialogu i dyskusji.
5. Na poczucie własnej wartości ma wpływ ocena wyników działania, zdolności, wygląd, a także ocena bliskich nam osób. Wzmacnianie poczucia własnej wartości uczniów dokonywać się będzie poprzez wykazywanie zainteresowania każdym uczniem: witanie się z uczniami, rozmawianie na tematy osobiste poruszane przez uczniów, czy podkreślanie dobrych stron ich zachowania. Podnoszeniu poczucia własnej wartości służy również słuchanie uczniów, zwracanie się do nich po imieniu, szukanie u każdego szczególnych umiejętności, a także dzielenie się z rodzicami pozytywnymi uwagami o dziecku.
6. Wszystkie zachowania spostrzegane przez młodego człowieka są dla niego źródłem informacji. W wyniku tego buduje on swoje oczekiwania, potrzeby, dążenia, a brak możliwości ich zaspokojenia może prowadzić często do tzw. zachowań obronnych, którymi będą: apatia, bierność, izolacja, agresja, upór, ucieczka od świata. W związku z tym, w procesie edukacji należy stymulować rozwój oczekiwań poznawczych ucznia. Młodzież wychowująca się w atmosferze życzliwości, wzajemnego zaufania, otrzymująca uczucie i uznanie, funkcjonuje dobrze i prawidłowo się rozwija. W takiej atmosferze nie pojawią się zachowania agresywne, konflikty, wystąpi wzajemna życzliwość zarówno pomiędzy uczniami, jak i uczniów do priorytetów w systemie wychowania.

W realizacji Programu Profilaktyki nauczyciele naszej szkoły postępują wg Dekalogu Nauczyciela:

Dekalog Nauczyciela:

1. **Działać na serce przez miłość, na rozum przez przekonanie, uspokajać swoim spokojem**, być cierpliwym, rozsądnym i opanowanym, unikać emocji i nieprzemyślanych decyzji.
2. **Zachęcać, a nie zniechęcać**, pobudzać do działania, aktywności, kreatywnego myślenia, wiary we własne siły.

3. **Sukces ucznia moim sukcesem** - cieszyć się z osiągnięć swoich podopiecznych, czerpać z nich siłę do dalszej pracy.
4. **Być mediatorem** - pośredniczyć między szkołą, domem, środowiskiem lokalnym.
5. **Dążyć do kompromisu** - widzieć sprawę oczyma nie tylko nauczyciela, ale także ucznia. **Otwierać duszę dziecka na piękno**, uczyć wrażliwości, poczucia dobrego smaku, taktu i właściwej kultury bycia w każdej sytuacji.
6. **Aby zło zwyciężać, ze złem walczyć trzeba** - dawać dziecku szansę poprawy, ukazywać drogi dojścia ku dobremu i ku zmianie sposobu zachowania.
7. **Nadzieja jest matką mądrych, którzy umieją daleko patrzeć**, uczyć perspektywicznego spojrzenia w przyszłość, mądrego i odpowiedzialnego planowania dalszego życia. **Najlepszym przykładem: przykład własnego życia** - staram się być pogodnym, uśmiechniętym człowiekiem, uczciwie i mądrze kierować własnym życiem.
8. **Pamiętać**, że bilansem każdego dnia jest zaakceptowanie jego rezultatu wraz z rozczarowaniem i trudem.

5. OCZEKIWANE EFEKTY:

- uwrażliwienie na potrzeby i uczucia innych,
- rozwinięcie poczucia własnej wartości, niesienia pomocy innym,
- umiejętność dokonywania właściwych wyborów wartości życiowych,
- nawiązanie bliższego kontaktu z uczniami, co pozwoli na lepsze zrozumienie ich problemów i ukierunkowanie ewentualnych działań profilaktycznych,
- zmniejszenie zjawiska patologii wśród dzieci i młodzieży,
- uatrakcyjnienie czasu wolnego od zajęć szkolnych,

6. EWALUACJA PROGRAMU:

- ankiety anonimowe dla uczniów i rodziców,
- rozmowy z uczniami, nauczycielami, rodzicami i pracownikami szkoły,
- obserwacja zachowań uczniów,
- rejestr przypadków niewłaściwych zachowań prowadzony przez wychowawców (zeszyty uwag),

NARZĘDZIA EWALUACJI

- ankiety,
- kwestionariusze,
- wywiady,
- informacje zwrotne,
- zapisy w dziennikach lekcyjnych i pedagoga szkolnego,

HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

Lp.	Zadania do realizacji	Sposób realizacji	Odpowiedzialni	Sposób sprawdzania
1.	<p>Coroczna analiza i ocena potrzeb w zakresie zapobiegania zjawiskom niedostosowania społecznego wśród dzieci i młodzieży.</p> <p>Ocena stanu bezpieczeństwa w szkole.</p>	<p>Rozpoznanie sytuacji rodzinnej, zdrowotnej i problemów szkolnych uczniów poprzez: ankietowanie wychowawców, rodziców i uczniów; wywiady środowiskowe (ze szczególnym uwzględnieniem uczniów klasy pierwszej); obserwacje uczniów podczas zajęć i przerw śródlekcyjnych, kontakty z rodzicami lub opiekunami dzieci;</p> <p>Sporządzanie wykazu rodzin dysfunkcyjnych oraz uczniów zagrożonych niedostosowaniem społecznym itp.</p> <p>Monitorowanie terenu boiska szkolnego.</p> <p>Współpraca z kadrami pedagogicznymi szkoły;</p>	<p>Wychowawcy klas</p> <p>Pedagog szkolny</p> <p>Pielęgniarka szkolna</p>	<p>Ankiety</p> <p>Kwestionariusze</p> <p>Zapiski w dziennikach lekcyjnych i pedagoga szkolnego;</p> <p>Protokoły z posiedzeń Rady Pedagogicznej;</p>
2.	<p>Podejmowanie działań mających na celu integrację grupy klasowej i całej społeczności szkolnej.</p>	<p>Umiejętność dialogu w całej społeczności szkolnej, współdziałanie w tworzeniu wspólnoty szkolnej;</p> <p>Uwrażliwienie na krzywdę drugiego człowieka i na zło, jakie niesie ze sobą agresja i przemoc; Kształtowanie postaw takich jak kreatywność, przedsiębiorczość, kultura osobista, gotowość do uczestnictwa w kulturze, podejmowanie inicjatyw;</p> <p>Organizowanie zajęć warsztatowych np.: zabawy integracyjne, rozwijanie empatii i zrozumienia, właściwych relacji z innymi, wzmacnianie poczucia własnej wartości, uczenie zachowań asertywnych, uświadamianie uczniom mechanizmu nacisku grupowego, nauka tolerancji</p>	<p>Społeczność szkolna</p> <p>Pedagog szkolny, psycholog szkolny</p> <p>Pedagog szkolny, psycholog szkolny, wychowawcy świetlicy szkolnej, Zapraszani specjaliści</p>	<p>Zapiski w dokumentacji szkolnej</p>
3.	<p>Podejmowanie działań mających na celu eliminację lub złagodzenie zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży (agresja, przemoc, uzależnienia, wagary, wandalizm itp.)</p>	<p>Stała współpraca z wychowawcami klas, dyrekcją szkoły, pedagogiem szkolnym, psychologiem, pielęgniarką szkolną, nauczycielem świetlicy szkolnej.</p> <p>Współpraca z instytucjami wspomagającymi pracę szkoły;</p> <p>Włączenie przedstawicieli Samorządu Uczniowskiego do działań profilaktycznych.</p> <p>Wypracowanie skutecznych metod zapobiegania nagminnym wagarom, ucieczkom z lekcji, niszczeniu mienia szkolnego;</p>	<p>Wychowawcy klas</p> <p>Pedagog szkolny, psycholog szkolny</p> <p>Opiekun Samorządu Uczniowskiego</p> <p>Nauczyciele</p>	<p>Zapiski w dziennikach lekcyjnych i innych dokumentach pracy szkoły;</p> <p>Pisma kierowane do instytucji;</p> <p>Protokoły z posiedzeń Samorządu Uczniowskiego;</p>

Szkoła Podstawowa nr 4 w Międzyrzeczu

4.	Pomoc rodzinie w procesie wychowawczym i opiekuńczym.	<p>Wszechstronne informowanie rodziców o rozmiarach, przyczynach i skutkach występujących zagrożeń wśród uczniów naszej szkoły w świetle przeprowadzonych ankiet, wywiadów, obserwacji;</p> <p>Organizowanie prelekcji dla rodziców podczas zebrań klasowych na temat: agresji, przemocy rówieśniczej, rodzinnej, sposobów rozwiązywania konfliktów międzyludzkich;</p> <p>Projekcja filmów dotyczących problemów wychowawczych;</p> <p>Indywidualne konsultacje z rodzicami lub opiekunami uczniów;</p> <p>Kierowanie rodziców do placówek wspomagających rodzinę;</p> <p>Włączanie rodziców w prace na rzecz szkoły, klasy w ramach współpracy z pedagogami;</p> <p>Pozyskiwanie środków finansowych z przeznaczeniem ich na rzecz pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej (dożywianie, zakup podręczników, przyborów szkolnych, opłata wycieczek szkolnych, wyjść do kina, teatru, na basen itp.)</p> <p>Działalność Szkolnej Komisji Opiekuńczo – Wychowawczej;</p>	<p>Psycholog</p> <p>Zapraszani specjaliści</p> <p>Pedagog szkolny, psycholog</p> <p>Wychowawcy klas</p> <p>Wychowawcy klas Pedagog szkolny Wychowawcy klas</p> <p>Wychowawcy klas, Pedagog szkolny</p> <p>Wszyscy nauczyciele</p>	<p>Zapisy w dziennikach lekcyjnych, pedagoga szkolnego, psychologa, nauczyciela świetlicy szkolnej;</p> <p>Protokoły posiedzeń Szkolnej Komisji Opiekuńczo - Wychowawczej</p>
5.	Umiejętność kierowania swoim postępowaniem, dokonywanie wyboru i poczucie odpowiedzialności za własne decyzje, kształtowanie niezależności życiowej.	<p>Organizacja imprez tematycznych(happeningi, konkursy, przedstawienia itp.)</p> <p>Pogadanki profilaktyczne propagujące wiedzę z zakresu:</p> <ul style="list-style-type: none"> -zapobiegania dyskryminacji, - unikania zagrożeń wśród dzieci i młodzieży, poprzez właściwe dokonywanie wyborów, -kształtowania postawy tolerancji <p>Wykorzystywanie lekcji przedmiotowych w celu ukazywania uczniom negatywnych skutków uzależnień - szkodliwości zdrowotnych i społecznych, które za sobą niosą;</p> <p>Projekcje filmów edukacyjnych z zakresu profilaktyki.</p>	<p>Wychowawcy klas</p> <p>Pedagog szkolny</p> <p>Specjaliści</p> <p>Nauczyciele</p> <p>Pielęgniarka</p>	<p>Zapisy w dziennikach lekcyjnych, pedagoga szkolnego;</p> <p>Protokoły z konkursów, dyplomy;</p>

